

Anton Adam

Interpretacja tytułu „Królowa pokoju” w świetle objawień fatimskich

---

Salvatoris Mater 18/1/4, 168-180

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wzwiązku z tematem niniejszego przedłożenia dotyczącego objawień fatimskich najpierw pokrótce wskażemy na miejsce i interpretację teologiczną objawienia publicznego i objawień prywatnych według nauczania Kościoła. Nauczanie Kościoła rozróżnia między «Objawieniem publicznym» a «objawieniami prywatnymi». Między tymi dwiema rzeczywistościami istnieje różnica nie tylko stopnia, ale także co do istoty. Określenie «Objawienie publiczne» oznacza działanie objawiające Boga skierowane do całej ludzkości, któremu nadano formę literacką w dwóch częściach Biblii – w Starym i Nowym Testamencie. Nazywamy je «Objawieniem», ponieważ w nim Bóg stopniowo dał się poznać ludziom do tego stopnia, że sam stał się człowiekiem, aby przyciągnąć do siebie i ze sobą zjednoczyć cały świat przez swego Wcielonego Syna Jezusa Chrystusa. Nie jest to zatem przekaz czysto intelektualny, ale żywotny proces, w którym Bóg zbliża się do człowieka; naturalnie, w tym

Anton Adam CM

Interpretacja tytułu „Królowa pokoju” w świetle objawień fatimskich

SALVATORIS MATER
18(2016) nr 1-4, 168-180

procesie pojawiają się także treści, które są przedmiotem zainteresowania rozumu i pomagają w rozumieniu tajemnicy Boga. Proces ten ogarnia całego człowieka, a więc także – ale nie tylko – rozum. Ponieważ Bóg jest jeden, także Jego wejście w historię, które przeżywa On wraz z ludzkością, jest jedyne i zachowuje swoje znaczenie w każdej epoce, a jego zwieńczeniem było życie, śmierć i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. W Chrystusie Bóg powiedział wszystko, to znaczy wypowiedział samego siebie, i dlatego Objawienie zakończyło się wraz z rzeczywistniem tajemnicy Chrystusa, które znalazło wyraz w Nowym Testamencie. Aby wyjaśnić, na czym polega ten ostateczny i całkowity charakter Objawienia, Katechizm Kościoła Katolickiego przytacza tekst św. Jana od Krzyża: *Od kiedy Bóg dał nam swego Syna, który jest Jego jedynym Słowem, nie ma innych słów do dania nam. Przez to jedno Słowo powiedział nam wszystko naraz. (...) To bowiem, o czym częściowo mówił dawniej przez proroków, wypowiedział już całkowicie, dając nam swego Syna. Jeśli więc dzisiaj ktoś chciałby Go jeszcze pytać lub pragnąłby jakichś wizji lub objawień, nie tylko postępowałby błędnie, lecz także obrażałby Boga, nie mając oczu utkwionych jedynie w Chrystusa, szukając innych rzeczy lub nowości»¹. Sobór Watykański II wska-*

¹ KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO, 65 (św. Jan od Krzyża, *Subida al Monte Carmelo*, II, 22).

zuje trzy zasadnicze drogi, na których urzeczywistnia się przewodnictwo Ducha Świętego w Kościele, a zatem także «wzrastanie słowa»: dokonuje się ono poprzez kontemplację oraz dociekanie wiernych, przez głębokie rozumienie, płynące z doświadczenia duchowego, oraz przez nauczanie tych, «którzy wraz z sukcesją apostołską otrzymali niezawodny charakter prawdy»².

W tym kontekście możemy poprawnie zrozumieć pojęcie «objawienia prywatnego», które odnosi się do wszystkich wizji i objawień, jakie nastąpiły po ukształtowaniu się Nowego Testamentu; jest to zatem kategoria, do której musimy zaliczyć orędzie fatimskie. Katechizm Kościoła Katolickiego pisze: *W historii zdarzały się tak zwane objawienia prywatne; niektóre z nich zostały uznane przez autorytet Kościoła. [...] Ich rolą nie jest [...] «uzupełnianie» ostatecznego Objawienia Chrystusa, lecz pomoc w pełniejszym przeżywaniu go w jakiejś epoce historycznej*³.

Matka Boża wchodzi w historię ludzkości jako „Służebnica Pańska”, która z wiarą pełną pokory przyjmuje swoje powołanie do bycia Matką Jezusa Chrystusa. W ten sposób wchodzi w historię całej ludzkości i ma swoje miejsce przy każdym z nas, gdyż Chrystus będący na krzyżu powierzył Ją Janowi: *Oto, Matka twoja* (J 19, 27)⁴. Życie ziemskie Maryi odznaczało się otwartością dla słowa prawdy głoszonego przez Jej Syna. Na weselu w Kanie Maryja mówi: *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie* (J 2, 5). Słowa te należy rozumieć w kontekście szerszym – w odniesieniu do wszystkiego, co Jezus działał i do czego następnie prowadził nie tylko swoich uczniów, ale też prowadzi kolejnych swoich naśladowców.

Do nauczania Chrystusowego należy też orędzie pokoju, który On pragnie podarować całej ludzkości i wnieść do serca każdego człowieka. Przed odejściem do Ojca niebieskiego Jezus zostawia orędzie pokoju: *Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze ani się lęka!* (J 14, 27). Jezus daje apostołom uczestnictwo w swoim pokoju. Chodzi o inny rodzaj pokoju niż spokój czy brak niepokoju. Istnieją bowiem różne rodzaje pokoju. Jeśli gdzieś nie ma grzmotu armat, nie oznacza to jeszcze, że tam panuje pokój. Historii zbawienia towarzyszą powyższe słowa Jezusa wypowiedziane na tle nieustannie się toczącej walki o dobro, walki

² DV 8.

³ KKK 67.

⁴ Egzegezę tekstu J 19, 26-27 zob. P. FARKAŠ, *Novozákonné texty. Symbolika a interpretácia*, Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, Banská Bystrica-Badín 2000, 75-77.

między człowiekiem tego świata i człowiekiem zbawienia. Wymóg i potrzeba pokoju brzmią jako nieustanne wezwanie do zachowania dobra, poprzez które człowiek powinien dojść do celu – do pokoju wiecznego w Bogu. Pokój Jezusa jest pokojem w sercu człowieka i tylko jeśli człowiek jest wewnętrznie zrównoważony i spokojny, potrafi wnieść ów osobisty pokój wewnętrzny do relacji międzyludzkich, potrafi go wnieść do wspólnoty rodzinnej oraz do społeczeństwa. Dopiero jeśli panuje pokój w rodzinach, możliwe staje się również jego zawładnięcie w danym mieście. Analogicznie, jeśli obywatele poszczególnych miast żyją w pokoju, możliwy staje się pokój w całym narodzie. Pokój Chrystusa nie jest narzędziem politycznym służącym do uspokojenia waśni, złagodzenia napięć, konfliktów i sporów między narodami. Pokój Jezusa rozpoczyna się tam, gdzie jest najbardziej istotny, we wnętrzu człowieka i stąd powinien rozprzestrzeniać się na rodziny i narody. Dlatego – zdaniem Jana XXIII – konieczne jest *zwracać się z błagalnymi modlitwami do Tego, który przez ogrom swych cierpień i śmierć nie tylko unicestwił grzech – źródło i zarzewie niezgody, nędzy, nierówności – lecz również przez przelanie swej Krwi przywrócił ród ludzki do łask Ojca Niebieskiego i obdarzył go pokojem: «On bowiem jest naszym pokojem. On, który obie części [ludzkości] uczynił jednością, bo zburzył rozdzielający je mur – urogość. [...] A przyszedłszy zwiastował pokój wam, którzyście daleko, i pokój tym, którzy blisko»* (Ef 2, 14. 17)⁵. Święty Jan Paweł II podczas swojej podróży apostołskiej do Fatimy (12-13.05.2000) w homilii na Mszy świętej, podczas której dokonał beatyfikacji Franciszka i Hiacynty, stwierdził: *Orędzie Fatimy wzywa do nawrócenia, ostrzega ludzkość, aby nie stała po stronie smoka, który «ogonem zmiata trzecią część gwiazd niebieskich i rzuca je na ziemię»* (por. Ap 12, 4). *Ostatecznym celem człowieka jest niebo, jego prawdziwy dom, gdzie Ojciec niebieski oczekuje wszystkich z miłosierną miłością*⁶. Święty Jan Paweł II wskazał na związek między objawieniem pastuszkom i Objawieniem Nowego Testamentu dotyczącym walki dobra ze złem. Matka Boża powierzyła „prostaczkom” znanie z nieba zgodnie ze słowami Jezusa Chrystusa: *Wysławiam Cię, Ojczy, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je prostaczkom* (Łk 10, 21). Orędzie fatimskie zachęca do nawrócenia pod znakiem pokoju, ponieważ zło wstępuje do

⁵ JAN XXIII, Encyklika *Pacem in terris*, 169. http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_xxiii/encykliki/pacem_in_terriss_11041963.html [2.9.2016]

⁶ JAN PAWEŁ II, *Orędzie Fatimy wzywa do nawrócenia i przemiany życia*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/homilie/fatima_13052000.html [2.9.2016]

świata w wyniku zaniedbania dobra lub świadomego działania wynikającego z rozmaitych pobudek. Chodzi szczególnie o konflikty wojenne, obozy śmierci, czystki etniczne, terroryzm, przestępczość narkotykową, jak też o ataki na życie nienarodzone⁷.

Bóg nie chce, aby ktokolwiek zginął; dlatego dwa tysiące lat temu posłał swojego Syna, aby *szukał i zbawił to, co zginęło* (Łk 19, 10). On zbawił nas przez swoją śmierć na krzyżu. Niech nikt nie udaremnia tego krzyża! Jezus umarł i zmartwychwstał, aby być «pierworodnym między wielu braćmi» (Rz 8, 29).

Matka Boża współpracuje z Chrystusowym dziełem zbawczym. *Wzięta do nieba, nie zaprzestała tego zbawczego zadania, lecz poprzez wielorakie swoje wstawiennictwo ustawicznie zjednuje nam dary zbawienia wiecznego. Dzięki swej macierzyńskiej miłości opiekuje się braćmi Syna swego, pielgrzymującymi jeszcze i narażonymi na trudy i niebezpieczeństwa, póki nie zostaną doprowadzeni do szczęśliwej ojczyzny*⁸. Matce Boga i ludzi zależy na tym, aby jej dzieci żyły w pokoju. Ponieważ Bóg stworzył człowieka na swój obraz, Maryja pragnie, by wszyscy ludzie żyli na tym świecie w pokoju i byli złączeni nawzajem miłością do Boga. Matka Boża ponownie wstępuje do tego świata, by w szczególny sposób pełnić rolę Pośredniczki⁹, Orędowniczki i Wspomożycielki, i przez to służyć człowiekowi na drodze jego pielgrzymowania śladami Chrystusa. Na początku XX wieku przychodzi na miejsce, które już przez swoją nazwę wskazuje na treść orędzia Maryjnego, którego adresatami zostają małe dzieci, by za ich pośrednictwem cały świat przyjął wezwanie do nawrócenia i życia w pokoju. To miejsce nazywa się Cova da Iria – Dolina Pokoju¹⁰. Nabiera to szczególnego znaczenia, jeśli uświadomimy sobie, że pierwsze objawienie Matki Bożej nastąpiło osiem dni po tym, jak papież Benedykt XV (1914-1922) wyraził pragnienie, by do Litanii loretańskiej została dodana inwokacja: „Regina pacis, ora pro nobis” – „Królowo pokoju, módl się za nami”. W piśmie z dnia 5 maja 1917 r. skierowanym do sekretarza stanu kardynała Gasparriego papież Benedykt XV podkreślił swoje pragnienie, by pokój nastąpił jak

⁷ Por. C. KRAMMER, *Poslední tajemství Fatimy. Jan Pavel II. prolomil mlčení*, Dobra 2000, 26.

⁸ LG 62.

⁹ Chrystologiczny model pośrednictwa Matki Bożej do Chrystusa zob. J. MORICOVÁ, *Mária Sprostredkovateľka*, Katolícka univerzita – Filozofická fakulta, Ružomberok 2008, 33-46.

¹⁰ Cova da Iria była małą, ale bardzo żyzną kotliną ze średnicą 500 metrów, w owych czasach znajdowała się w odległości około trzech kilometrów od Fatimy. Rodzice Łucji posiadali tam ziemię z dębami korkowymi i drzewami oliwkowymi.

najszybciej. Choć papież był zasmucony, że do tej pory jego wołanie o pokój było daremne, nie upadał na duchu. Mimo że w jego sercu panował smutek, był pełen nadziei: *Ludzie nas już nie słuchają. Nie będę mówił do nich, zwróć się do Boga. Bóg nas będzie słuchał*¹¹. Był przekonany, że narody pragną pokoju i wyraził życzenie, by pragnienie ludów usłyszeli wszyscy, którzy nad nimi sprawują rządy. W tym też celu kardynał sekretarz stanu powinien wezwać wszystkich biskupów świata, by w ich diecezjach wierni za pośrednictwem wstawiennictwa Maryi uciekali się do Serca Jezusowego, tronu łaski Bożej, oraz by często przyjmowali sakramenty święte. Równocześnie papież zlecił, by od 1 czerwca 1917 r. na stałe została w Litanii loretańskiej inwokacja „Królowo pokoju, módl się za nami”, na dodanie której dozwolono już wcześniej w czasie wojny (16 listopada 1915 r.)¹².

Kult Matki Bożej ma w Portugalii niezastąpione miejsce. Jego początki sięgają okresu powstania państwa w XII wieku. Alfons, założyciel królestwa i pierwszy król Portugalii, oddał swój kraj pod opiekę Maryi przez ślub, jaki złożył za zgodą wszystkich swoich wasali i podpisał w katedrze Lamego 28 kwietnia 1142 r. Ta data została uznana jako data chrztu Portugalii, którą nazywano od tego momentu „Świątą Ziemią Maryjną”. 25 marca 1646 r. dekretem królewskim, zatwierdzającym decyzję w Cortès, Matka Boża Niepokalanie Poczęta została oficjalnie mianowana Patronką Portugalii, w podziękowaniu za odzyskaną niepodległość narodu w oktawie 8 grudnia 1640 r. Od tego czasu królowie i królowe Portugalii zrzekli się noszenia korony królewskiej, gdyż za jedyną Królową uważano Maryję. W 1910 r. Portugalia została ogłoszona republiką, przy czym poszczególne rządy miały negatywny stosunek do Kościoła, który prześladowano. Po wybuchu pierwszej wojny światowej w 1916 r. w Portugalii zorganizowano tak zwaną Krucjatę różańcową – osoby, które do niej przystąpiły, zobowiązały się do codziennego odmawiania różańca w intencji duchowego odrodzenia ich Ojczyzny. Powstały również nowe bractwa różańcowe, których członkowie wspólnie odmawiali różaniec przynajmniej w pierwszą niedzielę w miesiącu w intencji duchowego odrodzenia kraju oraz pokoju w świecie.

W 1916 r. w niewielkiej portugalskiej miejscowości o nazwie Fatima trójce pobożnych dzieci: sześcioletniej Hiacyncie, jej o dwa lata starszemu bratu Franciszkowi (synowi Emanuela Piotra Marto i Olimpji dos

¹¹ Por. I. FELICI, *Fatima*, Salve Regina, Brno 1994, 129.

¹² K. KAŠPAR, *Snaha Sv. Otce Benedikta XV. o mír - Královno míru, oroduj za nás*, ČKD 1917, nr 5+6, 535. :<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=6137> [2.9.2016]

Santos) oraz ich ciotecznej siostrze, dziewięcioletniej Łucji (ostatniej z sześciorga dzieci Antoniego i Marii Róży dos Santos), ukazał się Anioł Pokoju. Miał on przygotować dzieci na przyjście Maryi, które nastąpiło 13 maja 1917 r. Trójka wspomnianych dzieci, po tym, jak uczestniczyły we Mszy i w domu zjadły śniadanie, wybrała się na miejsce Cova da Iria, by paść owce. Po przybyciu tam, najpierw wspólnie odmówiły różaniec, a następnie zaczęły się bawić. Wówczas przybyła nieznana osoba, która zwróciła się do nich słowami: *Nie bójcie się, nic złego wam nie zrobię. Jestem z Nieba. Chcę was prosić, abyście tu przychodziły co miesiąc o tej samej porze. W październiku powiem wam, kim jestem i czego od was pragnę. Odmawiajcie codziennie różaniec, aby wyprosić pokój dla świata*¹³. Wszystkie troje dzieci widziały objawiającą się Matkę Bożą, Hiacynta ją także słyszała, lecz tylko Łucja z nią rozmawiała. Dzieci były gotowe do przyjęcia wszelkiego bólu i cierpienia w ich życiu oraz do ofiarowania go w intencji nawrócenia grzeszników¹⁴. Warto zwrócić uwagę, że Maryja ma upodobanie w prostych i ubogich – szczególnie pastuszkach, którzy często byli adresatami Jej objawień. Fakt ten posiada głęboką symbolikę: pasterz chroni swoje stado i czuwa nad tym, aby trzymało się razem. Na tym świecie należy zwrócić uwagę na potrzebę jedności, by synowie tego świata nie błędzili i ustrzegli się niebezpieczeństwa potępienia. W związku z początkiem objawień fatimskich warto nadmienić jeszcze jeden znaczący fakt: gdy trzech pastuszkowie z Aljustrel 13 maja 1917 r. po raz pierwszy zobaczyli w Cova da Iria Matkę Bożą, która zstąpiła z nieba, by zachęcić ich do ofiarowania siebie Zbawicielowi i do składania ofiar na przebłaganie za liczne grzechy, którymi ludzie obrażają Zbawiciela; właśnie w tym czasie papież Benedykt XV w Kaplicy Sykstyńskiej skończył liturgię, podczas której podniósł do godności biskupiej Eugeniusza Pacelliego, późniejszego papieża Piusa XII (1913-1958).

Wezwanie do modlitwy w intencji pokoju w świecie było obecne także w kolejnym orędziu Maryi. Podczas drugiego objawienia, 13 czerwca, Matka Boża obiecała zabrać wkrótce do nieba Franciszka i Hiacyntę. Łucji powiedziała, że Pan Jezus pragnie posłużyć się jej osobą, by Maryja była bardziej znana i kochana oraz by ustanowić nabożeństwo do Jej Niepokalanego Serca. Dusze, które ofiarują się Niepokalanemu Sercu Maryi, otrzymają ratunek, a Bóg obdarzy je szczególną łaską. Matka Boża dołączyła zaproszenie do modlitwy różańca świętego oraz prosiła dzieci, by nauczyły się czytać, gdyż za ich pośrednictwem chce sze-

¹³ <http://brewiarz.pl/czytelnia/swieci/05-13a.php3> [2.9.2016]

¹⁴ Por. C. KRAMMER, *Posledni tajemství Fatimy...*, 33.

rzyć cześć Jej Niepokalanego Serca. Właśnie cześć ta należy do istotnych wątków orędzia fatimskiego, w którym Maryja stwierdziła: *Moje Niepokalane Serce zwycięży*. Kardynał Józef Ratzinger, jeszcze jako prefekt Kongregacji Nauki Wiary, w komentarzu teologicznym do trzeciej tajemnicy fatimskiej wyjaśnia: *Serce otwarte na Boga i oczyszczone przez kontemplację Boga jest silniejsze niż karabiny i oręż wszelkiego rodzaju. Fiat wypowiedziane przez Maryję, to słowo Jej serca, zmieniło bieg dziejów świata, ponieważ Ona wydała na ten świat Zbawiciela – ponieważ dzięki Jej «tak» Bóg mógł się stać człowiekiem w naszym świecie i pozostaje nim na zawsze. Szatan ma moc nad tym światem, widzimy to i nieustannie tego doświadczamy; ma moc, bo nasza wolność pozwala się wciąż odwozić od Boga. Od kiedy jednak sam Bóg ma ludzkie serce i dzięki temu skierował wolność człowieka ku dobru, ku Bogu, wolność do czynienia zła nie ma już ostatniego słowa. Od tamtej pory nabiera mocy słowo: «Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat» (J 16, 33). Orędzie z Fatimy wzywa nas, byśmy zaufali tej obietnicy¹⁵. Jest pewne, że pokój w orędziu Maryjnym jest ściśle związany z czystym sercem. Jan XXIII w encyklice *Pacem in terris* podkreśla znaczenie wewnętrznego nastawienia człowieka: *Nie będzie pokoju w powszechnej społeczności ludzkiej, jeśli nie zakorzeni się on głęboko w sercu każdego człowieka, to znaczy, jeśli każdy nie zechce we własnym wnętrzu porządku nakazywanego przez Boga. Dlatego św. Augustyn zwraca się do człowieka z następującym pytaniem: «Czy duch twój chce być zdolny do przewyciężenia twych pożądliwości? Niech się podda Temu, który go przewyższa, a zwycięży to, co jest poniżej niego. Wtedy nastąpi w tobie pokój: prawdziwy, niezawodny i pełen łaski. Jaki jest porządek tego pokoju? Bóg włada duchem, a duch ciałem - trudno o lepszy porządek» (Miscellanea Augustiana. Św. Augustyn, Sermones post Maurinos reperti, Roma 1930, 633)¹⁶.**

Trzecie objawienie, 13 lipca 1917 r., zawierało wizję piekła i wskazywało na potrzebę nabożeństwa do Niepokalanego Serca Maryi. Matka Boża prosiła dzieci o modlitwę różańcową w intencji zakończenia wojny; równocześnie zapowiedziała wielki cud w październiku jako znak autentyczności objawień. Matka Boża okazała się tu Pośredniczką do Boga i Orędowniczką łask dla świata. Podczas tego objawienia Matka

¹⁵ J. RATZINGER, *III tajemnica fatimska – komentarz teologiczny*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/fatima_4.html [2.9.2016]

¹⁶ JAN XXIII, Encyklika *Pacem in terris*, 165. http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_xxiii/encykliki/pac [2.9.2016]

Boża powierzyła wizjonerom tak zwaną trzecią część tajemnicy fatimskiej ujawnioną w 2000 r. Przypomnijmy, co powiedziała Matka Boża w Fatimie 13 lipca 1917 r.: *Aby zapobiec wojnie [...] zażądam poświęcenia Rosji mojemu Niepokalanemu Sercu i zadośćczyniącej Komunii w pierwsze soboty miesiąca. Jeżeli wysłuchają moich prośb, Rosja się nawróci i zapanuje pokój. Jeżeli nie, rozsieje swe błędy po całym świecie, doprowadzając do wojen i prześladowań Kościoła.* 13 czerwca 1929 r., w tak zwanym ostatnim objawieniu, Maryja powiedziała: *Rosja rozsieje swe błędy po całym świecie, doprowadzając do wojen i prześladowań Kościoła. Ojciec Święty będzie musiał dużo przecierpieć.* W maju 1936 r. siostra Łucja odnotowała: *Rozmawiałam z Panem Jezusem na temat poświęcenia Rosji. Pytałam Go, dlaczego nie nawróci Rosji bez Ojca Świętego i Jego aktu poświęcenia. Odpowiedział: «Pomieważ chcę, aby cały mój Kościół uznał w tym poświęceniu tryumf Niepokalanego Serca Maryi, tak by kult Jej Niepokalanego Serca mógł się później rozszerzyć obok nabożeństwa do mego Serca»¹⁷.* Nawrócenie człowieka i jego ponowny powrót do Boga jest, według orędzia Maryjnego, ściśle związane z wymaganiami szerzenia czci dla Jej Niepokalanego Serca. Serce Maryi było otwarte tą samą miłością do ludzi, jaką nas umiłował również nasz Pan Jezus Chrystus, gdy ofiarował siebie samego na drzewie krzyża za całą ludzkość. Powierzenie siebie Niepokalanemu Sercu Maryi jest drogą zbliżenia się do Chrystusa, w którym nieustannie dokonuje się wynagrodzenie za grzechy świata. Jeśli przychodzimy do Serca Matki, wracamy do krzyża Jej Syna. Oddawać cześć Sercu Matki Jezusa znaczy pozwolić Jej, by nas wspierała na drodze zbawienia. Jako droga do celu naszej wiary, jakim jest zbawienie dusz, wskazany został kult Niepokalanego Serca Maryi. Aby to lepiej zrozumieć, kardynał Ratzinger podaje krótkie wyjaśnienie: *W języku biblijnym «serce» oznacza centrum ludzkiego istnienia, skupiające w sobie rozum, wolę, temperament i wrażliwość, w którym człowiek znajduje swą jedność i swe wewnętrzne ukierunkowanie. «Niepokalane serce» to według Mt 5, 8 serce, które dzięki oparciu w Bogu osiągnęło doskonałą jedność wewnętrzną i dlatego «ogłada Boga». «Kult» Niepokalanego Serca Maryi oznacza zatem zbliżanie się do takiej postawy serca, w której fiat – «bądź wola twoja» – staje się centrum kształtującym całą egzystencję. Gdyby ktoś podniósł zastrzeżenie, że nie powinniśmy jednak stawiać istoty stworzonej między nami a Chrystusem, należałoby przypomnieć, iż Paweł nie wahał się po-*

¹⁷ M. DROZDEK, *Czy wszystko zostało już powiedziane o Fatimie?*, <http://www.niedziela.pl/artukul/6557/nd/Czy-wszystko-zostalo-juz-powiedziane-o-Fatimie> [2.9.2016]

wiedzieć do swoich wspólnot: naśladowajcie mnie! (1 Kor 4, 16; Flp 3, 17; 1 Tes 1, 6; 2 Tes 3, 7. 9). Na przykładzie Apostoła mogą się one namacalnie przekonać, co znaczy iść za Chrystusem. My natomiast od kogoś moglibyśmy uczyć się tego w każdej epoce lepiej niż od Matki Chrystusa?¹⁸. Z trzecim objawieniem Matki Bożej łączy się również modlitwa, której odmawianie zalecała po każdej dziesiątce: *O mój Jezu, przebacz nam nasze grzechy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba i dopomóż szczególnie tym, którzy najbardziej potrzebują Twojego miłosierdzia.*

Do następnego objawienia, w dniu 13 sierpnia, nie doszło z powodu aresztowania wizjonerów. Piąte objawienie, 13 września, ponownie zawierało prośbę o odmawianie różańca. Ostatnie, szóste objawienie miało miejsce 13 października. Mimo deszczu i zimna w dolinie zgromadziło się siedemdziesiąt tysięcy ludzi oczekujących na cud. Cudem słońca Matka Boża potwierdziła prawdziwość swoich objawień. Podczas tego objawienia powiedziała: *Przyszłam upomnieć ludzkość, aby zmieniła życie i nie zasmucała Boga ciężkimi grzechami. Niech ludzie codziennie odmawiają różaniec i pokutują za grzechy.* Podczas tego objawienia Maryja przedstawiła się jako Królowa różańca świętego. Jan Paweł II w związku z tym napisał: *Wiele oznak wskazuje, jak bardzo Najświętsza Maryja Panna, której umierający Odkupiciel powierzył w osobie umiłowanego ucznia wszystkie dzieci Kościoła – « Niewiasto, oto syn Twój! » (J 19, 26) – chce również dzisiaj, właśnie przez tę modlitwę, dać wyraz swej macierzyńskiej trosce. W dziewiętnastym i dwudziestym stuleciu Matka Chrystusowa w różnorodnych okolicznościach dawała odczuć w jakiś sposób swoją obecność i usłyszeć swój głos, by zachęcić Lud Boży do tej formy modlitwy kontemplacyjnej. W szczególności, ze względu na głęboki wpływ, jaki wywierają one na życie chrześcijan, i na autorytatywne uznanie przez Kościół, pragnę przypomnieć objawienia z Lourdes i z Fatimy¹⁹.*

Maryja nie skupia uwagi na sobie samej. Z tytułem Matki Bożej Różańcowej łączy się pełnia powołania realizowanego w historii zbawienia przez Maryję – uległą Służebnicę Pańską – jak to wyraziła podczas Zwiastowania. Jeśli uświadomimy sobie pełnię tajemnicy przedkładanej człowiekowi w modlitwie różańcowej, dochodzimy do znanego stwierdzenia: Maryja jako Matka jest zawsze obecna w życiu swojego Syna Jezu-

¹⁸ J. RATZINGER, *III tajemnica fatimska – komentarz teologiczny*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/fatima_4.html [2.9.2016]

¹⁹ JAN PAWEŁ II, *List apostolski Rosarium Virginis Mariae*, 7.

sa Chrystusa. Chrystocentryzm modlitwy różańcowej stanowi podstawę do akceptacji tytułu „Królowa pokoju”. Maryja pragnie wnieść pokój i dobro do serca osoby ludzkiej powołanej do pełnienia woli Bożej. Święty Jan Paweł II w związku z różańcem podkreśla, że *w powściągliwości swych elementów skupia w sobie głębię całego przesłania ewangelicznego*, którego jest jakby streszczeniem. W nim odbija się echem modlitwa Maryi, Jej nieustanne ‘Magnificat’ za dzieło odkupieńcze Wcielenia, rozpoczęte w Jej dziewiczym łonie. Przez różaniec lud chrześcijański niejako ‘wstępuje do szkoły Maryi’, dając się wprowadzić w kontemplację piękna oblicza Chrystusa i w doświadczanie głębi Jego miłości²⁰.

Święty Jan Paweł II pisze o różańcu jako o modlitwie w intencji pokoju. W liście apostolskim *Rosarium Virginis Mariae* stwierdza, że doszło do ożywienia tej modlitwy, przy czym *pewne okoliczności historyczne sprawiają, że to przypomnienie o modlitwie różańcowej nabiera szczególnej aktualności. Pierwszą z nich jest pilna potrzeba wołania do Boga o ‘dar pokoju’. Różaniec nieraz wskazywali moi Poprzednicy i ja sam jako modlitwę o pokój. Na początku tysiąclecia, które rozpoczęło się przejmującymi grozą scenami zamachu z 11 września i w którym pojawiają się codziennie w tylu częściach świata nowe obrazy krwi i przemocy, ponowne odkrycie różańca oznacza zagłębienie się w kontemplowanie tajemnicy Tego, który «jest naszym pokojem», gdyż «obie części ludzkości uczynił jednością, bo zburzył rozdzielający je mur – wrogość» (Ef 2, 14). Odmauwiając zatem różaniec, nie można nie czuć się wyraźnie zobowiązanym do służby sprawie pokoju, ze szczególnym odniesieniem do ziemi Jezusa, nadal tak doświadczanej, a tak bardzo drogiej sercu chrześcijan*²¹.

Rok 1984 przyniósł wypełnienie najważniejszej prośby Matki Bożej: kolejnego poświęcenia Rosji Jej Niepokalanemu Sercu. Rok 1991 przeszedł do historii jako kres imperium Związku Radzieckiego. Rok 2000 zapisał się ujawnieniem trzeciej tajemnicy fatimskiej. Zwieńczeniem Wielkiego Jubileuszu Ojciec Święty uczynił uroczystość zawierzenia Kościoła i świata Niepokalanemu Sercu Matki Bożej – tak jak tego żądała Maryja w Fatimie.

Na zakończenie warto przypomnieć zawsze aktualne słowa papieża Benedykta XVI wypowiedziane podczas mszy św. w Fatimie 13 maja 2010: *Ludzi się ten, kto sądzi, że prorocka misja Fatimy się zakończyła. Tutaj odżywa plan Boga, który zadaje ludzkości od zarania jej dzie-*

²⁰ TAMŻE, 1.

²¹ TAMŻE, 6.

jów pytanie: «Gdzie jest brat twój, Abel? (...) Krew brata twego głośno woła ku mnie z ziemi!» (Rdz 4, 9). Człowiek potrafił zapoczątkować cykl śmierci i terroru, ale nie jest w stanie go przerwać... W Piśmie Świątym Bóg często jest opisywany jako Ten, który poszukuje sprawiedliwych, by ocalić miasto ludzkie, i to samo czyni tutaj, w Fatimie, kiedy Matka Boża pyta: «Czy chcecie ofiarować się Bogu i znosić wszelkie cierpienia, jakie zechce na was zesłać, w akcie wynagrodzenia za grzechy, które Go obrażają, i jako przeblaganie za nawrócenie grzeszników?» (Wspomnienia siostry Łucji, I, 162)²².

Przed współczesnymi chrześcijanami, którzy fizycznie nie są w stanie zapobiec wszelkim wojnom między narodami oraz przelewowi krwi, stoi podwójne zadanie. Po pierwsze, prosić Matkę Bożą Królową pokoju, by swoim wstawiennictwem złagodziła cierpienie wszystkich ludzi doświadczanych w wyniku starć wojennych. Po drugie, prosić za siebie samych, byśmy nigdy nie dali się ponieść takiemu gniewowi, który by prowadził do nienawiści wobec drugiego człowieka. Z tym łączy się też modlitwa, by świat poznał konieczność autentycznego pokoju oraz by narody żyły we wzajemnej zgodzie i szacunku. Gdy wzywamy Matkę Bożą jako Królową pokoju, bądźmy też szerzycielami tego królestwa szczególnie w ten sposób, że naszym życiem będzie władał pokój Chrystusa. Papież Jan Paweł II zachęca nas do modlitwy w intencji pokoju, gdy mówi: *Różaniec 'ze swej natury jest modlitwą pokoju' z racji samego faktu, że polega na kontemplowaniu Chrystusa, który jest Księciem Pokoju i « naszym pokojem » (Ef 2, 14). Kto przyswaja sobie misterium Chrystusa – a różaniec właśnie do tego prowadzi – dowiaduje się, na czym polega sekret pokoju, i przyjmuje to jako życiowy projekt²³.*

Ks. prof. dr hab. Anton Adam
Comenius University in Bratislava
Wydział Teologiczny
Instytut Teologiczny im. św. Fr. Ksawerego (Badin)

Banská 28
976 32 Badín
Słowacja
e-mail: a.adam@stonline.sk

²² BENEDYKT XVI, *Prorocka misja Fatimy dla zbawienia świata, Podróż apostolska Benedykta XVI do Portugalii 11-14.05.2010*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/portugalia_fatima_13052010.html [2.9.2016]

²³ JAN PAWEŁ II, *List apostolski Rosarium Virginis Mariae*, 40.

Bibliografia

- Drozdek M., *Czy wszystko zostało już powiedziane o Fatimie?* <http://www.niedziela.pl/artukul/65576/nd/Czy-wszystko-zostalo-juz-powiedziane-o-Fatimie> [2.9.2016]
- Černý R., *Poznáte Pannu Máriu?*, SÚSCM, Rím 1989.
- Farkaš P., *Novozákonné texty. Symbolika a interpretácia*, Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, Banská Bystrica-Badín 2000.
- Felici I., *Fatima*, Salve Regina, Brno 1994.
- Fugel A., *Fatima – posolstvo a jeho plnenie*, DACO, Bratislava 1997.
- Jan XXIII, Encyklika *Pacem in terris* [11.04.1963 r.]
- Jan Paweł II, *Oređzie Fatimy wzywa do nawrócenia i przemiany życia*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/homilie/fatima [2.9.2016]
- Jan Paweł II, List apostolski *Rosarium Virginis Mariae* [16.10.2002 r.]
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum, Poznań 1994.
- Kašpar K., *Snaha Sv. Otce Benedikta XV. o mír. ČKD 1917, nr. 5/6, 535.* <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=6137> [2.9.2016]
- Krammer C., *Poslední tajemství Fatimy. Jan Pavel II. prolomil mlčení*, Dobra 2000.
- Moricová J., *Mária Sprostredkovateľka*, Katolícka univerzita – Filozofická fakulta, Ružomberok 2008.
- Pospíšil C., *Maria – mateřská tvář Boha*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelné Vydří 2004.
- Ratzinger J., *III tajemnica fatimska – komentarz teologiczny*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/fatima_4.html [2.9.2016]
- Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Pallottinum, Poznań 1967.

Interpretation of the title “Queen of Peace” in the light of the Fatima apparitions

(Summary)

Part of the teaching of Christ is the message of peace. Leaves his peace around the world - it's the peace different from the rest of the world. Jesus' peace is peace in the human heart, and only if a person is internally balanced and happy, able to bring such an inner peace in human relationships and, consequently, to the family community. As recalled by Pope John XXIII. in *Pacem in Terris*, true peace based on pure human heart. Understood in this way the peace is the subject of the message of Fatima, which comes with the Virgin Mary to three shepherd children - children of Fatima. The call to prayer of the Holy Rosary expresses a desire for lasting peace. The first apparition of Our Lady of Fatima was held eight days after Pope Benedict XV. expressed a desire to do the Litany of Loreto was added invocation “Queen of Peace, pray for us.” As a Mother, is still present in the life of his Son Jesus Christ.

Christocentrism prayer of the Rosary is the basis for accepting the title of “Queen of Peace.” Mary desires to bring peace and goodness in the heart of every person who is called to fulfil God’s will.

Keywords: Fatima apparition, the Mother of God, conversion, rosary, peace.

Słowa kluczowe: Fatimskie objawienie, Matka Boża, nawrócenie, różaniec, pokój.